

Oulun kaupungin lausunto hallituksen esityksestä varhaiskasvatuslaiksi

Lausunnolla oleva hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi täydentää 13.3.2015 hyväksyttyä varhaiskasvatuslakia ja sisältää myös hyväksytyn lain pykälät. Lakiesityksen sisältö edistää toteutuessaan lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia monin keinoin esim. lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, lapsen ja huoltajien osallisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, hyvän varhaiskasvatusympäristön, tuen kolmiportaisuuden ja monialaisen yhteistyön kautta. Oulun kaupunki pitää ehdottoman tärkeänä, että lakiuudistuksen toinen vaihe toteutuu. Lakiesityksessä korostuu vahva lapsen edun painotteisuus. On myönteistä, että lakiesityksessä kumotaan kytkökset sosiaalihuoltolakiin siirtämällä tarvittavat pykälät varhaiskasvatuslakiin. Kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki ovat osa varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja, joten myös näiden avustusten tulisi sisältyä varhaiskasvatuslain kokonaisuuteen.

Oulun kaupunki on lausunnossaan ottanut kantaa niihin asioihin ja kirjauksiin, joihin edellyttää muutosta. Lausunnossa nostetaan lisäksi esiin lakiesityksen kohtia, joiden tärkeyttä halutaan erityisesti korostaa. Lausumatta jättämistään asioista Oulun kaupunki on lähtökohtaisesti samaa mieltä hallituksen esitysten kanssa.

1 Luku. Yleiset säännökset

1 §: Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että alle kolmen tunnin avoimeen varhaiskasvatustoimintaan osallistuminen ei jatkossakaan vaikuta perheen kotihoidon tuen saamiseen. Avoimet varhaiskasvatuspalvelut lisäävät lasten ja perheiden hyvinvointia. Laadultaan hyvä ja palveluverkoltaan kattava avoin varhaiskasvatustoiminta lisää osallisuutta, tarjoaa vertaistukea, edistää yhteisöllisyyttä ja varhaista tukea sekä ehkäisee syrjäytymistä.

2 Luku. Varhaiskasvatuksen järjestäminen

5 §: Oulun kaupunki esittää, että tulevaisuudessa varhaiskasvatukseen säädetään erillinen laki palvelusetelistä. Palvelusetelin käyttö pääasiallisena yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämisen vaihtoehtona on vakiintunut ja laajentunut kaikkiin varhaiskasvatuspalveluihin Oulussa viime vuosien aikana. Palvelusetelin käyttökokemusten perusteella olisi tärkeää säätää erillinen laki, joka soveltuu kokonaisuudessaan varhaiskasvatuspalveluihin ja täsmentää vastuita ja velvollisuuksia palvelusetelillä järjestetyssä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annettu laki on ainoa voimassa oleva palvelusetelitä koskeva erityislaki ja sitä sovelletaan hallituksen lakiesityksen mukaisesti nykyistä vastaavasti varhaiskasvatukseen, vaikka varhaiskasvatus ei enää ole sosiaalipalvelu. Laki sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelusetelistä ei kuitenkaan sovellu pelkkään perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen, vaikka se järjestettäisiinkin päiväkodissa.

6 §: Oulun kaupunki pitää myönteisenä, että kunnan velvollisuus varhaiskasvatuspalvelun järjestämiseksi asumisen ja oleskelun perusteella on kuvattu selkeästi ja lähtökohtana varhaiskasvatuspalvelujen tarpeen harkinnassa on aina painotettava lapsen etua. Pykälään esitetään lisättäväksi kuntien välisen oston ja myynnin maksuperusteet.

8 §: Oulun kaupunki pitää myönteisenä, että lakiesitykseen on lisätty viittomakieli, romani tai muut kielet varhaiskasvatuksen järjestämisen mahdollisiksi kieliksi. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi.

3 Luku. Oikeus varhaiskasvatukseen ja osallisuus

13 §: Oulun kaupunki pitää myönteisenä selkeää kirjausta vuorohoidon järjestämisestä. Vuorohoitoon ei ole subjektiivista oikeutta vaan sitä järjestetään tarveharkintaisesti lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi.

4 Luku. Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa

17 §: Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että uudessa varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen kehityksen ja oppimisen tuen kolmiportaisuus varhaiskasvatuksesta alkaen vastaavatyypisesti kuin perusopetuslaissa. Oulun kaupunki esittää lakiesitykseen selkeämpää kirjausta tuen kolmiportaisuuden toteuttamiseksi, esim. lakiesityksen mukaan erityisestä tuesta ei tarvitse antaa päätöstä varhaiskasvatuksessa, mutta esi- ja perusopetuksessa hallintolain mukainen päätös edellytetään. Yhdenmukaiset käytännöt ja tukimenetelmät turvaavat lapsen tuen jatkumon siirryttäessä varhaiskasvatuksesta esi- ja perusopetukseen.

20§: Oulun kaupunki pitää myönteisenä henkilöstön mitoituksen selkeää kirjausta tuen tilanteissa.

5 Luku. Menettelysäännökset

23 §: Oulun kaupunki esittää, että ohjaus ja neuvonta kohta muutetaan palveluohjaukseksi. Ohjaus ja neuvonta ei tuo riittävän hyvin esiin varhaiskasvatuksessa tarvittavaa palveluohjausta. Palveluohjaus kohdentaa järjestettävät varhaiskasvatuspalvelut lapsen ja perheiden tarpeiden mukaisesti. Mitä paremmin varhaiskasvatus vastaa lapsen tarpeisiin, sen vaikuttavampi merkitys varhaiskasvatuksella on. Palveluntarpeiden ja palvelujen kohtaaminen on olemassa olevien resurssien tehokasta käyttöä. Palveluohjaus toteutetaan yhteistyössä kunnan muiden lapsi- ja perhepalveluiden toimijoiden kanssa.

6 Luku. Varhaiskasvatuksen suunnittelu, omavalvonta ja arviointi

27 § ja 29 §: Oulun kaupunki esittää, että lakiesityksen pykälissä 27 ja 29 ehdotetut suunnitelmat yhdistettäisiin siten, että paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhdistetään omavalvontasuunnitelman sisällöt. Käytännössä omavalvontasuunnitelma sisältää paljon samoja asioita kuin paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Liian monien suunnitelmien kautta kokonaisuuden hallinta heikkenee. Suunnitelmien laatimisen ja siihen käytetyn ajan tulisi hyödyttää käytännössä varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteutusta, omavalvontaa ja arviointia.

28 §: Oulun kaupunki pitää tärkeänä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimista. Lakiesitykseen kirjattu lastentarhanopettajan rooli perhepäivähoitajan tukemisessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa voi kuitenkin käytännössä aiheuttaa haasteita lain toteuttamiseksi esimerkiksi yksityisen perhepäivähoidon osalta.

30 §: Oulun kaupunki pitää myönteisenä, että lakiin kirjataan uusi arviointia koskeva lisäys. Arviointi sisältyy myös muihin kasvatusta ja koulutusta koskeviin lakeihin, kuten perusopetuslakiin, joten on johdonmukaista, että arvioinnin velvoite sisältyy varhaiskasvatuslakiin. Valtakunnallisen arvioinnin yhdenmukainen toteuttaminen edellyttää mahdollisimman selkeitä kirjauksia lakiin. Esimerkiksi liian epämääräisillä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksilla ja nimikkeiden kirjolla on vaikutusta varhaiskasvatuspalvelujen laadun arviointiin.

7 Luku. Henkilöstö ja kelpoisuusvaatimukset

33 §: Oulun kaupunki esittää, että varhaiskasvatuksessa toimivalta lähihoitajalta edellytettäisiin lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelman opintoja. Tämä tukisi varhaiskasvatuksen tehtävien edellyttämää osaamista.

34 §: Oulun kaupunki esittää, että perhepäivähoitajien kelpoisuusvaatimuksena oleva muu soveltuva koulutus määritellään tarkemmin lain tasolla.

9 Luku. Tietojen vaihto ja salassapito

43 §: Oulun kaupunki pitää kokonaisuudessaan luvun 9 sisältöä hyvänä. Luku selkiyttää varhaiskasvatuksen salassapitokysymyksiä. On hyvä, että pykälä 43 on kirjoitettu vastaavasti kuin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa, joten varhaiskasvatusta ja siihen liittyvää esiopetusta sitovat samansisältöiset henkilötietojen salassapitoon liittyvät asiat. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki koskee ainoastaan esiopetuksen lapsia, ei muuta varhaiskasvatusta.

10 Luku. Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatus

46 §: Oulun kaupunki pitää erittäin tärkeänä, että yksityistä varhaiskasvatusta koskeva osuus sisältyy esitykseen varhaiskasvatuslaista ja varhaiskasvatusta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Varhaiskasvatuksen toimintayksikön tarkistamisen velvollisuuden laajeneminen koskemaan myös perhepäivähoitoa on hyvä asia. Samoin se, että perhepäivähoitoa koskevat tiedot tulee toimittaa päiväkotihoidon tapaan aluehallintovirastolle.

47 §: Oulun kaupunki pitää hyvänä, että pykälässä säädetään vastuuhenkilön kelpoisuudesta. Vastuuhenkilöä koskevassa kirjauksessa tarkennetaan, että vastuuhenkilöksi tulee nimetä henkilö, jolla on tosiasiallisesti tämän aseman edellyttämä vastuu ja toimivalta varhaiskasvatuspalvelujen järjestämisestä.

11 Luku. Hallinto ja valvonta

55 §: Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että lakiesitys täsmentää kunnan toimivaltaa yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaan liittyen. Lakiesityksen mukaan kunnalla olisi toimivalta antaa huomautus vastaisen toiminnan varalle tai kiinnittää huomiota toiminnan asianmukaiseen järjestämiseen ja hyvän hallintotavan noudattamiseen, jos todetaan, että toiminnan järjestäjä on varhaiskasvatusta järjestäessään tai toteuttaessaan menetellyt virheellisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä.

12 Luku. Rahoitus ja asiakasmaksut

60 §: Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksut irrotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksusäännökset uudistetaan. Asiakasmaksulain uudistus tulee aloittaa mahdollisimman pian. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen uudistamisessa tulee mahdollistaa nykyisen kaltainen asiakasmaksujen määräytyminen joko kuukausiperusteisesti tai hoitoaikaan perustuen.

OULUN KAUPUNGIN LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

Lausunnolla oleva hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi täydentää 13.3.2015 hyväksyttyä varhaiskasvatuslakia ja sisältää myös hyväksytyn lain pykälät. Lakiesityksen sisältö edistää toteutuessaan lasten kasvua, oppimista ja hyvinvointia monin keinoin esim. lapsen varhaiskasvatussuunnitelman, lapsen ja huoltajien osallisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, hyvän varhaiskasvatusympäristön, tuen kolmiportaisuuden ja monialaisen yhteistyön kautta. Oulun kaupunki pitää ehdottoman tärkeänä, että lakiuudistuksen toinen vaihe toteutuu. Lakiesityksessä korostuu vahva lapsen edun painotteisuus. On myönteistä, että lakiesityksessä kumotaan kytkökset sosiaalihuoltolakiin siirtämällä tarvittavat pykälät varhaiskasvatuslakiin. Kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon tuki ovat osa varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja, joten myös näiden avustusten tulisi sisältyä varhaiskasvatuslain kokonaisuuteen.

Oulun kaupunki esittää, että tulevaisuudessa varhaiskasvatukseen säädetään erillinen laki palveluseteleistä. Palvelusetelin käyttö pääasiallisena yksityisen varhaiskasvatuksen järjestämisen vaihtoehtona on vakiintunut ja laajentunut viime vuosien aikana. Palvelusetelin käyttökokemusten perusteella olisi tärkeää säätää erillinen laki, joka soveltuu kokonaisuudessaan varhaiskasvatuspalveluihin ja täsmentää vastuita ja velvollisuuksia palvelusetelillä järjestetyssä varhaiskasvatuksessa.

Kunnan velvollisuus varhaiskasvatuspalvelun järjestämiseksi asumisen ja oleskelun perusteella on kuvattu selkeästi ja lähtökohtana varhaiskasvatuspalvelujen tarpeen harkinnassa on aina painotettava lapsen etua. Pykälään esitetään lisättäväksi kuntien välisen oston ja myynnin maksuperusteet.

Tuen kolmiportaisuuden säätäminen vastaavatyypillisesti kuin perusopetuslaissa on tärkeää. Pykälään esitetään selkeämpää kirjausta tuen kolmiportaisuuden toteuttamiseksi, esim. lakiesityksen mukaan erityisestä tuesta ei tarvitse antaa päätöstä varhaiskasvatuksessa, mutta esi- ja perusopetuksessa hallintolain mukainen päätös edellytetään.

Oulun kaupunki esittää, että lakiesityksen pykälissä 27 ja 29 ehdotetut suunnitelmat yhdistettäisiin siten, että paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan yhdistetään omavalvontasuunnitelman sisällöt. Liian monien suunnitelmien kautta kokonaisuuden hallinta heikkenee. Suunnitelmien laatimisen ja siihen käytetyn ajan tulisi hyödyttää käytännössä varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteutusta, omavalvontaa ja arviointia. Arvioinnin sisältyminen varhaiskasvatuslakiin on hyvä asia, mutta valtakunnallisen arvioinnin yhdenmukainen toteuttaminen edellyttää mahdollisimman selkeitä kirjauksia lakiin. Esimerkiksi liian epämääräisillä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksilla ja nimikkeiden kirjolla on vaikutusta varhaiskasvatuspalvelujen toteutumiseen ja laatuun.

Lakiesitykseen kirjattu lastentarhanopettajan rooli perhepäivähoitajan tukemisessa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa voi käytännössä aiheuttaa haasteita lain toteuttamiseksi esimerkiksi yksityisen perhepäivähoidon osalta.

On tärkeää, että yksityistä varhaiskasvatusta koskeva osuus sisältyy hallituksen esitykseen varhaiskasvatuslaista ja varhaiskasvatusta tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta erityisen hyviksi kirjauksiksi Oulussa koetaan perhepäivähoitoa, vastuuhenkilöä ja kunnan toimivaltaa koskevat kohdat.

Oulun kaupunki pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksut irrotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksusäännökset uudistetaan. Asiakasmaksulain uudistus tulee aloittaa mahdollisimman pian. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen uudistamisessa tulee mahdollistaa nykyisen kaltainen asiakasmaksujen määräytyminen joko kuukausiperusteisesti tai hoitoaikaan perustuen.